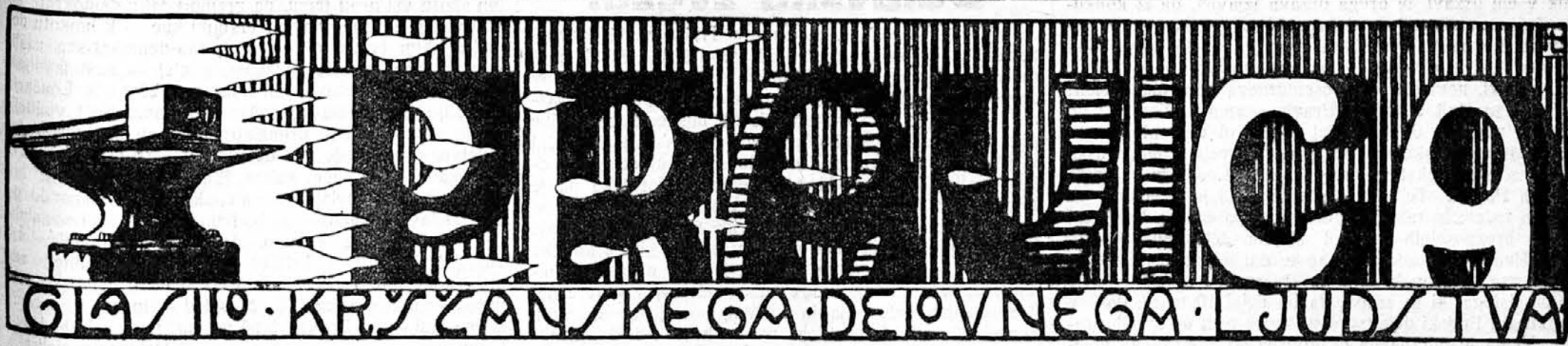

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1.

CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrlet Din. 12.—, za pol leta Din. 24.—

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni odderek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. :::: Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Napačne metode.

»Jutro« in »Narod« strašita že ves teden slovensko občinstvo z različnimi strahovi pred revolucijo itd. Slovenska purgarija naj bi se močno ustrašila, da bi se potem zatekla k JDS kot svoji rešiteljici. S temi strahovi pa, s katerimi bi si radi opomogli skrahirani politiki, je tako:

Pred približno 30 leti je razsajala na Dolenjskem trtna uš. Ta žival je uničila vse vinograde. Ljudje niso vedeli, kaj bi. Edina pomoč je bila — Amerika. Takrat si videl na Dolenjskem vasi, kjer ni bilo drugih prebivalcev kakor starci in otroci. Kar je moglo delati, je bilo v Ameriki.

Iz Amerike je prišlo odrešenje za dolenjske kraje v podobi dolarja in ameriške trte. Ameriška trta pa je bila divja kakor JDS politiki, in treba jo je bilo popleniti z žlahtnimi cepiči.

Pa so rekli Dolenjci: Sedaj je čas in prava prilika! Ne bomo več cepili dolgočasnih belin in vodenih lipen, ampak žlahtni renski rizling, plemeniti mozeltavec, sladki traminec in opojni muškat. To bo vince, da bo tokajec voda v primer z njim.

Pa so cepili in čakali. Cepiči so se lepo prijeli, trsje je vzcvetelo in — rodilo. Kaj pa je rodilo? Ljudje so pokušali novo pijačo in pokušali, potem so pa najstarejši vinski poznavalci ugotovili, da je zrastle iz žlahtnega rizlinga in plemenitega traminca in sladkega muškata zopet — cviček, pristi dolenjski cviček!

Sedaj pa preidimo od dolenjskega cvička na italijanski fašizem.

V Italiji je nastalo po vojni neko gibanje med kapitalisti, ki si je stavilo za nalogo, da ukroji nezadovoljne delavske mase »v imenu nacije« z nasiljem. Kapital je to gibanje podprl z izdatnimi materijalnimi sredstvi. V Mussoliniju je našel velekapital izbornega poznavalca laške duševnosti. Italijan ljubi barve, torej dajmo novi organizaciji pisano uniformo. Italijan ljubi pajkade — torej vpeljimo posebne vrste pozdravljanje z

iztezanjem rok. Italijan ljubi krik in vik — torej pozdravljajmo se glasnim klicem »Eja-la-la-la«. Vse to se je Italijanom zdelo silno lepo in ker se jim je zdelo to silno lepo, je Mussolini zmagal.

Mussolinijev primer je hotel kopirati tudi slovenski Musolinček. Dr. Žerjav že dolgo hrepeni po vladi v Sloveniji. Pa je dejal: Kar je znal Mussolini v Italiji, bom znal tudi jaz na Kranjskem. Ustvaril je po laškem vzorcu svojo gardo in jo oblekel v pisano obleko — kakor Mussolini. Potem je vpeljal posebne vrste pozdrav kakor Mussolini. Sploh vse, kakor Mussolini.

Ko je pa pogledal na rezultate svojega ustvarjanja »v imenu nacije«, je moral spoznati, da se iz njegovih elementov ni rodil zmagovalni italijanski fašizem kakor v Italiji, ampak da je iz njegove mešanice nastal samo neuziten in za slovenske želodce neprebavljiv — liberalnokislj jesih!

Tako je tudi z boljševiškim strahom. Ruski carizem je rodil nihilizem in nihilistične atentate. Caristična knuta je rodila najtršo socialistično strujo, imenovano boljševizem. Siloviti caristični pritisk je moral nujno roditi tudi silovit odpor, ki se je še poostiril vsled trenutno izgubljene vojne. Vse to je dovedlo leta 1917 in v prvih letih res do krvavega režima, danes pa se razmere v Rusiji konsolidirajo že čisto v normalnem toku.

Če bo pa hotel dr. Lemež presaditi rusko krvavoredečo revolucijsko rožo na slovenska tla, bo videl, da bo zrastle iz nje prav nedolžen roza-nageljček, ki ne bo prav nikogar zbodel. Vsa njegova iz nemških in iz ruskega jezika v nemščino in iz nemščine v slovensko prestavljenih krvava »revolucijska literatura« ne bo rodila na slovenskih tleh drugega kot je rodila francoska revolucija in pa l. 1848 ali pa »prevrat« l. 1918.

To bi pa morali slovenski »purgarji« okoli »Naroda« in »Jutra« vedeti. Če pa takih stvari ne vedo, naj pa o njih raje ne pišejo.

rešiti. Danes kažejo vsi znaki na to, da bosta Pribičević in Pašić odžagana in da se ne bosta nikoli več vrnila v aktivno politiko. Pašiću bo namreč spodbil tla Ljuba Jovanović, star in ugleden ter resen politik radikalne stranke. Radikalni so se javno in resno opredelili v dva nasprotujoča si tabora: Pašićevo in Jovanovićevo skupino. To je najvažnejše in bo imelo za politiko sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi dalekosežne dobre posledice. Osebnosti stiki med Pašićem in Jovanovićem so prekinjeni. Od zmage enega ali drugega je odvisna vlada ali režim, ki bo vodil našo politiko v prihodnjih mesecih. Spricho tega položaja je pogum jugoslovanskih fašistov padel, in so izvestni ljudje neprestano na »smotri«. Če bi se zgodila nesreča, da končno le dobi Pašić volilno vlado, bo treba misliti na nekaj resnega, kajti »slovenski« »demokratje« imajo v žepu načrt, da se slovensko orožništvo pošlje na jug, srbsko pa v Slovenijo, da se tako zajamčijo »svobodne« volitve. Vederemo!

Tedenske vesti.

Davki, J. S. Z. kot D. Z. za Slovenijo je prejela te dni več dopisov in spomenic zlasti od rudarjev, papirničarjev, iz katerih je razvidno, da so pristojna okrajna davčna oblastva nabila posameznim delavcem osebno dohodninski davek za leto 1923 v višini 400—800 Din. Prizadeti prosijo pomoči. Z zadevo se je pečalo načelstvo D. Z. v seji od 22. t. m. in je sklenilo podvzeti vse potrebne korake v prid prizadetim. V koliko bo akcija uspela, bodo prizadeti pravočasno izvedeli od pristojnih tajništvev.

Davkov je lansko leto iztirjalo slovensko davčno uradništvo še enkrat toliko, kot jih je bil Beograd za Slovenijo proračunal.

Davkov pa je Slovenija plačala lansko leto toliko na eni strani zato, ker je davčno uradništvo prevneto, na drugi pa zato, ker so Slovenci tako politično zreli, da drug drugega davčnim oblastem ovajajo, ne vedoč, da škodujejo s tem celotnemu narodu.

Davkov je plačalo največ delovno ljudstvo, ker »pridobitni krogi« prevale tako bremena na konsumente.

Davkov ne merite po osebni dohodnini in po direktnih davkih, marveč vedite, da plačate težke tisočake na indirektnih davkih: trošarina, carina na vse vr-

ste blaga in jedila, monopolska taksa na šibice, cigaretne papirčke, tobačne izdelke, sol itd.

Davki te vrste pa so najbolj krivični, ker jih plačuje nemanič v isti višini kot milijonar.

Davki bi torej morali biti odmerjeni sorazmerno po višini premoženja, ker bi bili edino ti pravični.

Davki so važen dokaz, da vlada v naši državi buržuazija, ki vsa bremena valji na delovno ljudstvo.

Davki pa tudi najbolj dokazujejo, da se mora delovno ljudstvo enotno politično organizirati, da bo v politiki prevrglo buržuazno zakonodajo, uvedlo progresivne davke, obremenilo velekapital in uvedlo splošno dolžnost do dela.

Davki so torej najboljšo sredstvo za dokaz, zakaj se mora vsepovsod ustanoviti »Delavska zveza za Slovenijo«.

Ti davki, ki so jim te dni davkarje previsoko odmerile delavcem, bodo »Jugoslovanski strokovni zvezi« dali skozi 4 tedne precej dela.

Zato ti davki tudi dokazujejo pomen strokovne organizacije, ki potrebuje močno in redno članarino zato, da vrši splošne dolžnosti do delavstva, ne pa zato, da bi kdo, ki je v letu vplačal 400 K, ob boleznih potegnil iz nje 405 K. Pri takem gospodarstvu bi morala propasti vsaka strokovna organizacija.

Davki so se nam zdeli najbolj važna tedenska novica. Drugič morda svoboda.

»Za krščanski socializem«. Glasilo slov. kat. delavstva v Ameriki »Edinost — Amerikanski Slovenec« je pričelo priobčevati dr. Gosarjev »Za krščanski socializem« in sicer 18. junija t. l. Mislimo, da bo list priobčeval redno vsak teden enkrat in tako seznanil slov. delavstvo v Ameriki z krščanskim socializmom.

Izlet na Prtoč in Ratitovec. Minuli teden je kar naenkrat padla misel med ljubljanskimi tovariši za izlet na Prtoč in Ratitovec. Rečeno, storjeno in sklep je bil, da se takoj v nedeljo gre. Povabili smo še vse ostale naše tovariše in prijatelje potom »Slovenca« in tako čakali nedelje. Toda sklep je bil prehitro narejen, zato nam je pa tudi deževje zadnjih dni naš prehitro sklenjeni izlet onemogočilo. Prestavili smo ga zato na mesec avgust. Želja nas vseh je, da se tega izleta na kraje, kjer je naš dr. Krek veliko število let v poletnih mesecih delal in pisal za našo organizacijo, udeleži čim več tovarišev ne le iz Ljubljane, ampak tudi iz dežele. Izlet ne bo drag, ker bo vsak prigrizek moral itak sam seboj prinesiti. Na Ratitovcu bomo kuhali lahko samo žgance in mleko. Čas in dan izleta bomo še pravočasno objavili. Kdor še ni bil na Ratitovcu, mora z nami, da bo vsaj vedel, kje je in ne samo slišal o njem.

Branimo 8-urni delavnik.

Mirovne pogodbe so delavstvu sveta zasiguralo osemurni delavnik. Ta pa je čez glavo mednarodni organizirani buržuaziji. Prej ko slej bi ga rada odpravila, da bi mogla iz delavstva iztisniti za se čim večje osebne profite. Zato poskuša sedaj v tej, sedaj v oni državi, da bi načelo osemurnega dela odpravila, ga vrgla ter upegljala 10-urno.

Najbolj se je bila spravila mednarodna buržuazija na Švico. V tej deželi so sicer precej razvite delavske strokovne organizacije. Kljub temu pa se je vrgel mednarodni velekapital v prvi vrsti na Švico, dobro zavedajoč se, da tvorijo švicarski zvezni svet po večini ljudje kapitalistične miselnosti. Toda v Švici precej velja ljudska volja. Karkoli se važnega ukrene, o tem glasuje ljudstvo v svobodnem narodnem glasovanju.

In tako je mednarodna buržuazija pritiskala na švicarski zvezni svet, naj vprašanje obstoja osemurnega delavnika da na ljudsko glasovanje, kar se je letos v zgodnji spomladi zgodilo.

Mednarodna buržuazija je vrgla v Švico silne milijone, ki naj bi švicarsko delavstvo zapeljali, da bi bilo glasovalo za podaljšanje osemurnega delavnika.

Švicarske delavske strokovne organizacije pa so bile na straži. Kakor hitro je postala nevarnost, da osemurni delavnik propade, so se združili delavci brez razlike na svetovni nazor in na strankarsko pripadnost in so enotno vodili boj za ohranitev osemurnega delavnika.

Tako se je 16. maja 1924 v Švici vršilo ljudsko glasovanje za in proti osemurnemu delavniku. In švicarsko delovno ljudstvo je z večino 216 tisoč glasov odločilo, da naj semurni delavnik ostane. S tem niso bili tepeni samo švicarski kapitalisti, marveč svetovna buržuazija.

Politični pregled.

Londonška konferenca, na kateri so pretresali evropski državniški pod vodstvom angleškega ministrskega predsednika Macdonalda Dawesov reparacijski in obnovitveni načrt za Nemčijo v treh komisijah, se bliža svojemu ugodnemu koncu. Tako bo končno rešeno najbolj pereče vprašanje, ki je po vojni razburjalo svet in Evropa se bo s tem približala politiki miru, ki jo je začel Macdonald s Herriotom proti militaristu Poincarju.

V Franciji je ugled Herriota silno zrastle in Poincare je bil prisiljen podati te dni izjavo, da je s potekom londonške konference v »glavnem« zadovoljen.

Na Angleškem pa so sedaj v celoti pripravljena tla, da se stiki z Rusijo popolnoma normalizirajo in da se na zunanje-političnem polju dovedejo zlasti države male antante (Češka, Jugoslavija in Romunija) čimprej do priznanja Rusije.

Na Nemškem se bje hud boj med vlado in nacionalisti za in proti sprejetju Dawesovega načrta. Vladi je večina zajamčena, in tako bo v najkrajšem času upostavljeno ravnovesje med tremi največjimi državami: Anglijo, Francijo in Nemčijo.

Rumunija je spricho te miroljubne politike velesil s svojo aneksijsko-besarabsko politiko skrahirala. Že na praški konferenci male antante 13. t. m. se je pokazalo, da je Češka in Jugoslavija v boju proti Rusiji ne moreta podpirati. Sedaj pa izmenjava Rumunija vse svoje poslaneke na najvažnejših mestih, kar dokazuje, da s svojo diplomacijo ni uspela, vsled česar je potrebna pregrupa diplomatov in nov kurz v zunanji politiki. To je velika pridobitev za ohranitev miru.

Italija ima dovolj opravka z notranjim položajem, ki je mnogo resnejši kot bi se zdelo na zunaj. Vendar je započela razmejitveno delo na Notranjskem, pri čemur se je izkazalo, da nam bodo vsi obmejni incidenti zadnjih tednov v veliko škodo. Obstoji velika nevarnost, da bodo Italijani pri korekturi meje le-to izpeljali v našo škodo.

Pri nas v Jugoslaviji se bje neizprosno boj med pristaši korupcije in nasilja in pristaši zakonitosti, miru in reda, boj tako resen, kot je resen ves naš notranje-politični položaj. Preden bodo naši tovariši to »Pravico« dobili v roke, se utegnejo zavozljani dogodki že končno

Kakor hitro bi namreč propadel osemurni delavnik v eni državi, bi druga država izjavila, da iz konkurenčne nezmožnosti do države, ki je uvedla 10-urni delavnik, ne more pristati na osemurno delo. Z drugimi besedami se to pravi: padec osemurnega delavnika v eni državi, pomeni padec osemurnega delavnika sploh!

V prejšnji številki »Pravice« smo našim članom kratko napisali, da je prišel osemurni delavnik v nevarnosti na Poljskem. Tam je nastala velika industrijska kriza, zlasti v tekstilni industriji krog Lodca in v drugih mestih Poljske. Tekstilne industrije delajo kvčjemu tri dni na teden. In tako je samo v tej panogi na Poljskem danes brezposelnih nad pol milijona delavcev.

Rudarska podjetja pa so te dni odpuštila iz službe sploh vse delavce in izjavila, da sprejmo nazaj v delo samo tistega, ki se izjavi, da bo delal 10 ur na dan. V buržuazni Poljski delavstvo ne more priti do svojih pravic. Vlada je buržuazna in odvisna od židovskega velekapitala. Zato bo skoraj gotovo uspelo, upeljati na Poljskem 10-urni delavnik.

Našega delavstva pa naj to ne plaši. Poljska je namreč znana kot ena najreakcionarnejših dežel na svetu. V eni zadnjih številki našega lista smo priobčili članek o mednarodnem kongresu za socialno politiko, ki se bo vršil začetkom oktobra t. l. v Pragi. Na dnevnem redu tega kongresa se nahaja tudi točka o zaščiti osemurnega delavnika napram reakcionarnim državam. Prepričani smo, da se bo ta kongres v celoti izjavil za ohranitev osemurnega delavnika vsepovsod, kjer danes obstoji in tudi za to, da se upelje tam, kjer še ni v veljavi.

Slovensko delavstvo ve, da je naša država v socialno političnih ozirih ena najbolj nazadnjaških. To vedo tudi kapitalisti. Zato »Zveza industrijev« neprestano dela na to, da se delovni čas v Jugoslaviji podaljša na 10 ur. Jugoslovanska strokovna zveza hoče biti v tem oziru neprestano na straži. Zato pozivlja svoje članstvo na delavsko solidarnost. Ne le na domače v naši državi, marveč na solidarnost delavstva celega sveta. Danes, ko se poljski proletarec bori za obstoj osemurnega delavnika, se mora zavedati tudi vsak krščanski socialist, da je ta boj poljskega delavstva boj slovenskega delavstva. — Branimo obstoj osemurnega delavnika!

Zakaj smo tepeni?

Vse delovno ljudstvo: delavci, uslužbenci, mali kmetje in mali obrtniki je tepeno na vseh koncih in krajih. Za svoje trdo, vestno in pošteno delo ne dobimo niti toliko, da bi mogli vsaj za silo preskrbeti sebi in svojim družinam najpotrebnejše. Poleg tega je zaslužek, oz. so dohodki tako **nestalni** in negotovi, da je že sam strah pred to negotovostjo strahovita muka za vsakega delavca, kmeta ali obrtnika, posebno še za tiste, ki imajo v oskrbi številne družine. Naravnost nečloveško pa je, da se revež trpin, ki se mu krivica godi, še niti pritožiti ne sme. V najnovejšem času pa smo doživeli še posebne vrste teror, ki zabranja delavstvu združevati se v svrhe samopomoči. Tako se je zdaj v najdovejšem času prepevalo še celo prirejanje shodov. Vse to znači, da je celokupno delovno ljudstvo samo zato v državi in družbi, da vsvarja vse dobrine in življenske potrebe — čine samo za druge, ki lenarijo, politizirajo in vršijo nasilja, sami smo pa obsojeni v prav nečloveško suženjstvo.

In zakaj se nam tako godi? — Zato, ker se sami za svoje pravice nič ne brigamo! Še danes je pretežna večina kmetov in delavcev, ki pravijo, kaj politika, kaj politična organizacija, kaj stranke itd. Še danes je pretežna večina delavcev in kmetov, ki jim je njih stanovska strokovna organizacija deveta briga! Delavec, kmet, obrtnik, uradnik itd. se prav nič ne briga, da uživajo sad njegovega dela in truda tisti, ki njega najbolj tlačijo in mu jemljejo poleg ekstistenčnih sredstev še tudi vso osebno svobodo, tako versko kakor narodnostno kulturno, gospodarsko in politično. Pa smo prepričani, da tudi zdaj, ko smo povedali zakaj smo tepeni, bo ostalo vse pri starem in bomo mirno držali, ko se nam bodo krivica in nasilje nadaljevale. Pa povejte, če ni res tako!

M. G.

V metežu.

»Enkrat greva še plesat, ne res, Dolfe?«

»In kmalu pridita!«

»Tako, takoj!«

Dolfe in Milka sta že hitela na plesišče. Oče je zrl nekaj časa za njima, kar začuje svoje ime.

»Hej, Glinar, ali že greš?«

»Bo treba, bo.«

Njegov stanovski tovariš je bil, ki ga je klical. Videl ga je ob koncu vrta v živahnem pogovoru z drugimi. Ko je pa tovariš zapazil, da bi rad Glinar z njim govoril, je stopil bliže.

»Kako kaj misliš, koliko bo čistega.«

»Natančno še ne vem, veš tudi če je človek pri blagajni, se ne da prav določiti, pridejo še potem razni stroški. No, tako splošno lahko rečem, da bo precej.«

»In bo to vse že bolniško blagajno?«

»Vse« — Ali res že greš. Lahko noč!

»Lahko noč!«

Bili so že zunaj na cesti, luč je še svetila daleč naprej po cesti sem z vrta. France je postal.

»Ali ju ne bomo čakali.«

»Kar počasi pojdivo, nas bosta že došla.«

»Oh, je to sitno, zakaj ne moreta iti z nami.«

Šli so počasi dalje, mrak in tema sta bila vedno gostejša. V posameznih hišah so gorele luči, druge so bile vse temne, črne, kot brez življenja. Vedno bolj se je izgubljal hrup za njimi, še godba se ni slišala več, le

Delavska zveza.

Tržič. Dne 17. t. m. smo v Tržiču volili župana. Socialisti so zopet, kakor pred tremi leti, zajahali liberalnega konjička, da so dobili po milosti demokratov mesto podžupana in enega svetovalca. Je pač čisto jasno, zakaj tako. Gospod Snoj je bil nosilec socialistične liste, vpliven pri politični in gospodarski socialistični organizaciji, obenem pa še delovodja največjega podjetja v Tržiču, v predilnici. Predilnica kot taka pa je zelo interesirana pri občinskem gospodarstvu. Kriti bo morala vsako leto najmanj polovico občinskih izdatkov. Zato je umevno, da hoče videti v najbolj skrite kotičke občinskega gospodarstva. Ker pa ji je to naravnost nemogoče, se poslužuje indirektnih sredstev, v katere naj ji služi njen delovodja in voditelj socialistov g. Snoj. Socialistično delavstvo tega pač ni hotelo, da bi se njihovi zastopniki v občinskem odboru zopet za tri leta udingali demokratskim kapitalističnim mogotcem. Ali je tako: kadar pride pritisk od zgoraj, se je treba udati, čeprav ne rad. To je eno, vsled česar so šli socialisti v zvezo z demokrati. Drugo pa je to: Novoizvoljeni socialistični odborniki so jako zagrizeni kulturnoboježi. Eni mislijo: Ko bo poslednji duhovnik izginil, bo raj na zemlji. Njihova parola je, uničiti vse, kar je katoliško in kar nosi katoliško ime. Potem bo res prava svoboda, ker ne bo nikogar, da bi dramil vest, ki bo lahko mirno zaspala in ne bo očitala neumnih dejanj v preteklosti. V tem sta si liberalizem in materijalistični socializem enaka. Materijalistični socializem je otrok liberalizma. To se je prav jasno pokazalo pri županskih volitvah v Tržiču. Kako ponosno in bahavo so stopali gospodje demokratije kot zastopniki kapitala, kot ljudje, ki imajo nekaj pod palcem, ki so nekaj več kakor drugi, nemanjčiči. Kako klaverno in pa potuhnjeno so pa hodili sodrugi socialisti, kakor otroci, ki hoče od očeta milosti! V resnici: delavstvo je prav slabo zastopano v sedanjem občinskem odboru. Materijalizem je slab vzgojitelj delavskih voditeljev. On hoče zadržati vest. Človek pa, ki je enkrat zadržal svojo vest, je zmožen vsega, zmožen je tudi prodati svojega bližnjega in celo samega sebe. Nič se ne čudimo tistim, ki so pri volitvah glasove prodajali za klobase, saj isto delajo socialistični voditelji sami. Tako je zopet podrt most med socialističnimi voditelji in kršč. socialnim delavstvom. Kaj bo socialistično delavstvo k temu reklo?

Trbovlje. Tukajšnje upravnništvo in uredništvo »Slovenski dom« je razposlalo drugo številko svojega lista na vse kraje, kakor so Hrastnik, Zidanmost, Radeče, Zagorje itd. To je tudi razumljivo, ampak nekaj drugega je: list roma lepo nazaj — pod »ne sprejem« — v svoj »Dom«. Ljudje znajo misliti, dokaz je tu —

Socialnim demokratom se odpirajo oči!

Iz Tržica smo prejeli in objavljamo sledeče pismo: Cenjeno uredništvo »Pravice«! Jaz sicer nisem pristaš vaše stranke, ampak sem bil vedno socialist. Bolelo me je, ko nas je svojčas Kristan potegnil v kapitalistično družbo — a tako nisem bil še nikdar užaljen, kakor 17. julija, ko so socialistični občinski odborniki volili za župana demokrata Lončarja. Meni ni za osebo — ampak za stranko —! Naši voditelji so se zopet prodali kapitalistični stranki po tolikih skušnjah in v teh časih — V zadnjih treh letih so imeli demokratije našo stranko v občinskem odboru samo za priprego — naši so delali — a z njih delom so se bahali — demokratije —. G. Snoju in Lajovcu so očitali najgrše reči — a vendar sta zopet šla pod demokratsko streho —. Pred tremi leti nas je del socialističnega delavstva zahtevalo, da moramo v občini skupaj delovati z delavstvom v SLS. Takrat so nas naši voditelji naфарbali, da je SLS kriva, da ne pride do delavskega bloka. Pred letošnjimi volitvami smo bili skoro enodušno vsi delavci mnenja, da moramo delavci držati z delavci, pa naj bo te ali one stranke. Bili smo mnenja, da mora delavstvo vladati na občini

kadar je potegnil veter, so dramili posamezni glasovi to tišino, ki je ležala nad hišami.

Postala sta ob izhodu. Dolfe je s prodirajočimi očmi zrl v temen kot vrta, kjer je komaj razločil črne postave pri mizi. Vedel je le za enega izmed svojih tovarišev, ki ga je spoznal med njimi po glasu. Porogljiv smeh je donel glasno od mize in Dolfe je mislil, da je namenjen njemu in njegovi spremljevalki.

»Pusti jih no, kar pojdiva.«

Odšla sta z vrta. Dolfe je bil nekoliko vznemirjen. Bil je razgret, deloma zaradi zavžitega vina, deloma radi plesa. Hodila sta nekaj časa tiho med hišami, dalje mimo tovarne, v kateri je gorela tu in tam še kaka luč. Počasi pa je za njima tonila ta svetloba, zvezde na nebu pa so se bliščale bolj in bolj.

Dolfe ji je ponudil desnico, katere se je ona oprijela tesno, skoraj krčevito.

»Najrajši imam take večere, ali ni lepo? Tako je vse mirno in tiho, človek bi hodil do jutra, in nebi čutil utrujenosti.«

»Res.«

»Ali si kaj zaspan? No, kako ti je bilo pa včer?«

»Prav lepo je bilo, le škoda, da je France tako kmalu odšel.«

»Pusti ga, tega pusteža.«

Njun korak je odmeval po cesti, šla sta že proti zadnjim hišam. Milka se je ozrla nanj, vendar v temi ni mogla razločiti potez na njegovem obrazu, zdel se ji je tako čuden in redkobeseden.

— da se kaj stori za delavca — na vsak način pa smo bili skoro vsi proti temu, da gremo kdaj z demokrati. Po volitvah je šel med našimi vrstami klic — k bojkotu demokratskim tvrdkam —, orjunaška-demokratska nasilstva so nas še bolj podžgala, a glej — naši izvoljeni gredo za par svetovalskih mest na večerjo k Lončarju in volijo demokrata-orjunaša za župana. Naši voditelji volijo starnko, ki je organizirala orjuno na poboje delavstva, strahovlado nad delavstvom! To je velik delavski škandal, še večji, kakor škandal s klobasami! Jaz sicer ostanem socialist — ampak pod to komando ne več. Delavci skupaj — pa bodimo klerikalci ali socialno-demokratje — ne pustimo, da bi nas razdvajala buržuazija! Socialisti v Tržiču! Mi imamo za voditelje same hlapce buržuazije, vrzimo od sebe to delavsko sramoto, sicer bomo izgubili ves ugled — in kar še socialistično čuti — bo šlo vse proč od nas. Proč z Lajovičevim komando!

Delavec-socialist.

Odgovor „Delavcu“.

»Delavec« od 17. julija 1924, št. 29 priobčuje pod naslovom »Nima imena« daljši dopis, s katerim se v ostrih, očitanih polnih besedah obrača predvsem na bivšega načelnika društva kleparjev in inštalaterjev tov. Kosca in na knjigoveza tov. Pastoreka.

Člankar pa se mimogrede obdregne tudi ob tov. Sešek in ob mojo malenkost, češ, »da je tov. Kosce v družbi svojih vinskih bratov Ferkov in Sešek zapravil denar, ki je bil nabran v pomoč bolnim članom in za slučaja stavke«.

»Delavčev« dopisnik mi bo pač oprostil, ako si podpisani dovolim na njegova izvajanja napisati v »Pravici« par vprašanj in ugotovitev.

Predno smo ljubljanski kleparji in inštalaterji vzeli od Šelenburgove ulice končno slovo, je bil tov. Kosce naš načelnik, tov. Sešek blagajnik, moja malenkost odbornik, tov. Jože Kropar pa preglednik računov. Potrebno je, da so delavstvu te funkcije znane, kajti sedaj hočem ugotoviti kratko sledeča stvarna dejstva:

1. Račune blagajne, ki jo je vodil tov. Sešek, je pregledoval Kropar Jože in poročal na vseh občinih zborih, da je bila blagajna v redu.

2. Ob razidu smo pustili v blagajni 800 K, in blagajno je pregledovalec računov dobil v redu.

3. Podpisani v družbi s Koscem in Seškom torej nisem mogel zapraviti društvenega delavskega denarja. Če sem si kdaj privoščil polič vina, sem si ga za svoj prisluženi denar.

4. Kadar sem se nahajal v družbi s Koscem in Seškom, smo istotako plačali iz svojega denarja.

In sedaj bi si dovolil vprašati sodruga iz Šelenburgove ulice:

1. Kako morejo očitati posameznim kleparjem in inštalaterjem nepravilno ravnanje z društvenim denarjem, ko je bila blagajna glasom poročil pregledovalca računov vedno v redu?

2. Kakšen namen ima namigavanje, da je tov. Kosce v družbi z menoj zapravil delavski denar, ko sem vedno iz svojega plačal in ko tudi pozitivno vem, da sta oba tovariša z menoj iz svojega plačevala?

3. Ali bi ne bilo res najbolje, da tako postopanje nazovemo: »Nima imena«!

4. Ali vam ni znan ljudski rek, ki pravi: Kakršen je kdo sam, takš misli o drugih?

In ker so ljubljanski kleparji in inštalaterji še o pravem času jasno izprevideli, da je Šelenburgova ulica kraj, kamor jadrjo njihovi novci, nazaj pa ne prihaja nič, so vam rekli: Z Bogom, in so šli.

Vj pa, mesto da bi v svojo korist molčali, greste in nas uboge delavce osebno blatite in napadate.

Na to pot vam kleparji in inštalaterji ne bomo sledili, ker imamo dovolj opravka, da se pobrigamo za svoj strokovni položaj, ki je radi malomarnosti Šelenburgove ulice tak, da moramo vsi skupaj napeti vse moči, da si priborimo svoje pravice nazaj.

Ljubljana, 21. julija 1924.

Ferkov Avguštin, kleparski pomočnik.

Tako sta prišla do doma.

»Kaj bodo doma rekli, ko naju toliko časa ni?«

»Kaj naj rečejo, le nič ne skrbi!«

Vežna vrata so bila odprta. Ko sta vstopila, ju je objela tema. Tiho je bilo v hiši kot v grobu.

»Kaj lepega naj se ti ponoči sanja, da si lepa kot kraljičina iz jutrove dežele, ali da dobiš ženina bogatega ...«

Pritisnila je k sebi njegovo desnico, katere se je oklepala, kot bi jo bilo strah te teme ali kot bi se bala, da se ne spotakne ob stopnice.

Dolfe je poiskal v temi njeno roko in jo na rahlo privel k sebi.

»Ah, Milka, ali me imaš kaj rada?«

Ona pa ni odgovorila, glavo je sklonila nizko, skoraj na njegove prsi. V njem je zaplala strast trenutno, z levico je dvignil njeno glavo in pritisnil na njene ustnice svoje ...

»Lahko noč, Milček!«

»Lahko noč!«

V temi sta hitela po stopnicah. Na cesti se je začulo petje fantov

O fantič moj, o fantič moj,

saj zvezde svetijo nocoj ...

Dolfe pa je med glasovi dobro razločil oni porogljiv glas, ki ga je slišal, ko je odhajal od veselice. Sam ni vedel, zakaj se mu je zazdel tako zopern. V prihodnjem trenutku pa že ni več mislil na to. Čutil je v srcu opojno radost, ko mu je zvenelo na uho: o fantič moj ...

(Dalje prihodnjič.)

Strokovna zveza. Za železničarje.

Vsem članom »Prometne zveze« v vednost. Volitev skupščinarjev boln. fonda, ki je bila razpisana z okrožnico št. 72-VI. pod št. 475/uf 1924 na dan 7. avgusta t. l. je odložen na mesec september. Podrobnosti bomo poročali o pomenu teh volitev v prihodnji številki. Začeli bomo tudi priobčevati v prihodnjih številkah najvažnejše določbe iz pravilnika boln. fonda, da seznanimo člane z pravicami, ki jim pritičejo po tem pravilniku. Uverjeni smo, da bomo s tem ustregli našim članom.

Vsem članom P. Z. sporočamo, da se je za volitve v oblastno skuščino »bolniškega fonda« dosegel sporazum med vsemi železničarskimi organizacijami, razen razpuščene »Neodvisne« in »Saveza«. Vsa načelstva skupin in zaupniki naj člane pouče, da se bodo ravnali po navodilih, ki se bodo odposlala vsem članom pravčasno. Ker so te volitve izredno važnega pomena, naj se jih vsi člani gotovo udeležijo ter agitirajo tudi med neorganiziranimi za udeležbo. Načelstvo P. Z.

Maribor. Izredni občni zbor »Prometne zveze«, skupine v Mariboru se vrši v nedeljo 3. avgusta 1924 ob 9. uri dopoldan v dvorani »Zadružne gospodarske banke« v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbornikov, 2. volitev novega odbora in 3. slučajnosti. Vsi člani tukajšnje skupine se opozarjajo, da se istega gotovo udeležijo. Odbor. — Občnega zbora se udeležijo tudi zastopniki centrale, kakor je bilo v pismu od 21. julija 1924, št. 248/24 zaproseno. (Op. ur.)

Tovarniški delavci.

Tržič. Mi ostanemo združeni v skupini Strokovne zveze tov. del., ki naj bo naša zaščitnica vsak čas. Ne pozabimo svoje organizacije vzdrževati, ampak radi in redno plačujemo mesečne prispevke. Naročimo se tudi na svoje delavsko glasilo »Pravica«, ki nam nudi potrebno izobrazbo, nas zagovarja in brani delavske koristi!

Prevalje. Dne 1. junija se je vršil pri nas ustanovni občni zbor Strok. zveze tov. delavstva. Na ta dan smo se združili kršč. soc. zavezni delavci, uslužbeni po raznih obratih tukajšnjega okraja, v eni organizacijski skupini SZTD. Združenje vseh kršč. mislečih delavcev raznih strokovnih obratih in podjetij v enotni organizacijski skupini je bilo potrebno vsled tega, ker bi samostojne skupine in plačilnice vsled maloštevilnih članov in nezavednosti delavcev, ki še vedno slepo verujejo materialističnim socialistom, ki ne priznavajo krščanskih načel, ne mogle vspevati.

Na ustanovnem vbčnem zboru smo enoglasno sprejeli pravila SZTD in izvolili odbor, oziroma potrdili funkcionarje in lesnih delavcev. Izvoljeni pripravljali odbor si je nadel nalogo, skrbeti in delati na to, da se kršč. strok. organizacija utrdi in pomnoži, da se delavstvo združenimi močmi more braniti proti krivicam. Tovarishi, bodite enotni z organizacijskimi funkcionarji in podpirajte jih pri poslovanju s tem, da pridobiva vsak posameznik novih članov, da postanemo kmalu močni s svojo organizacijo po obratih in delavnicah, da nas naši nasprotniki ne bojo več zaničevali in prezirali vsled našega prepričanja.

Kadar bomo imeli enkrat večino kršč. soc. delavci v obratih rudarske, lesne ali papirniške stroke, tedaj imamo prosto voljo, osamosvojiti se v samostojno skupino. Vrhnik. Dne 13. julija t. l. se je vršil članski sestanek skupine SZTD. Udeležba je bila precejšnja, vendar pa ni odgovarjala številu organiziranega delavstva. Predsednik Mrlak Franc otvori sestanek z običajnim pozdravom ter omenja, da je bil sestanek zato sklican, da se poživijo zanimanje za našo strok. organizacijo, da se ogrejemo za medsebojno del. vzajemnost, ki nam je v današnjih kritičnih časih tako potrebna. Prečital je imenik članov ter ugotovil, da je bilo nekaj članov zbog pomanjkanja dela v tovarni »Indus« odpuščeni. Prečital je spomenico, ki je bila poslana vodstvu tovarne in odgovor na spomenico. Končno je tov. predsednik stavil na prisotne še eno vprašanje, ki se glasi: Videli ste, da se je število članov nekoliko skrčilo, veste pa tudi, da je zelo malo zanimanja za organizacijo. Zato vam dam na prosto: ali naj organizacija še nadalje tako životari ali naj se razide? Vsi navzroč so enoglasno pritrdili, da naj organizacija ostane, ker le tako imajo vsaj eno zaslonbo, kamor se lahko zatečejo v slučaju potrebe. Nato jih predsednik pozove, da naj deluje vsak v svoji moči, da postane skupina zopet močna in čvrsta. Ker nihče ne ugovarja, predsednik sestanek zaključí. Dostaviti je treba samo še eno: čim manj zanimanja za organizacijo, tem hujši posledice za delavstvo.

Papirniški delavci.

Dev. Mar. Polje. Iz papirnice imamo poročati, da smo dobili novega obratnega inženirja, in sicer to pot Slovenca g. Ženkota, sina upokojenega orožniškega stražmojstra, službujočega svojčas v Vevčah, delavstvu v dobrem spominu. Delavstvu je prav, da smo dobili Slovenca, s katerim bo mogoče v materinem jeziku se pogovoriti. Toda gosp. inženirju prav lepo povemo, da Vevče niso kaka afriška kolonija in vevško delavstvo ne Culukafri. Če bo to upošteval, si bo prihranil bridko spoznanje resnice. Gospod inženir sporoča delavstvu, da bo ustanovil sokolsko knjižico. Delavstvo g. Ženkota lepo svetuje, naj gre med svoje pristaše in tam kupi malo več sokolske manire in sokolsko knjižico. Mi ne maramo sokolsko-orjunske pretepaških manir. Mi hočemo za pošteno, naporno delo pravično plačilo! Tu je obilo posla, g. Ženko!

Dev. Mar. Polje. Naše delavstvo je pričelo dobivati od davčnega oblastva plačilne naloge za dohodninski davek, in to v taki meri, da se začudeno vprašujemo, kam bo to dovedlo. Din. 400 do 700 naj plača ubogi delavec, ki živi od danes do jutri. To je cela 14-dnevna plača delavčeva! — Ali naj si ubogi delavec z družino teh 14 dni zamaši usta? Takega kuluka naše delavstvo ne bo zmoglo. Delavstvo naj se pri okrajnem glavarstvu pritoži proti visoki odmeri. Naše poslance pa prosimo, naj posredujejo, da se za delavstvo ta davek sploh ukine ali vsaj omili. Tu je delavčeva eksistenca v nevarnosti, to naj vedo gospodje pri odmeri!

Dev. Mar. Polje. Radi rahlega zdravja je odstopil začasno od skupine ZPD kot predsednik Kukovica Franc. Člani naj se od sedaj naprej obračajo v vseh zadevah na tov. Pintar Karola, ki je prevzel mesto predsednika.

Vevče. Predpreteklega tedna je umrla članica naše skupine Ana Sivec iz Sostrega, občina Dobrunje. Vodstvo skupine je poslalo k pogrebu zastopstvo z zastavo. Na žalost se je pa opazilo, da pri pogrebu ni bilo nič možkih članov, ženskih pa le malo število. Tovarishi, tovarišice! To v bodoče ne sme biti. Če že vaščanov in sorodnikov ni bilo pri pogrebu, moramo vsaj mi pokazati, da se zavedamo dolžnosti do organizacije — in spoštovanja do umrlega člana. Revna tovarniška delavka je bila umrla, kakor smo vsi delavci. Če bi bila bogata, bi bilo pogrebcev tudi nečlanov dosti, tako pa je po nemarnosti naših članov obojih manjkalo. Umrli podeli Vsemogočni bogato plačilo, ki ga ji svet ni mogel dati! — Svetila ji večna luč!

Izlet gorenjskih skupin JSZ na sv. Jošt. V nedeljo, dne 6. julija so se zbrale gorenjske skupine Jugoslov. strokovne zveze z jeseniško godbo na prijaznem sv. Joštu, da proslavijo 30-letnico krščansko-socialnega delavskega gibanja v Sloveniji. Okoli 9. ure dopoldan je na gori mrgolelo našega zavednega krščansko-socialnega delavstva. Razpoloženje naših ljudi je bilo dobro in veselo; vreme je bilo naravnost sijajno, kakor nalašč za tak slovesen dan.

Najprej se je zbralo naše delavstvo v cerkvi k sv. maši, katero je bral g. Zor, kaplan iz Jesenic, ki je imel slovesnosti primeren lep nagovor. Med mašo je dovršeno sviral jeseniška godba. Po sveti maši smo se zbrali pod znamenjem, od koder je tolikokrat zvenela beseda našega očeta Kreka. Zborovanje je otvoril predsednik jeseniške skupine SZTD, tovarish Pukšič. Za njim so govorili tovarishi Weber, strokovni tajnik Lombardo in F. Terseglav. Navdušili so nas za ideale krščanskega socializma in bodrili k vstrajnosti v borbah k nadaljnjim zmagam. Pozvali so nas tudi k solidarnosti s Slovensko ljudsko stranko, ki stoji v najhujši borbi z nasprotniki svobode, enakopravnosti in socialne pravičnosti.

To zborovanje je našo misel zelo poživilo, vtilo v nas poguma in pripravljenosti za žrtve, brez katerih ni zmage. Sestanek na sv. Joštu bomo šteli med najlepše dneve v kroniki krščanskega socializma na Gorenjskem.

Vevče. Zopet nam je smrt pobrala tovarniškega tesarja v papirnici, tov. Franc Škranja iz Sostrega. V soboto 19. t. m. smo ga spremili k večnemu počitku. Organizacija se je udeležila pogreba tudi z zastavo, so delavci rokodelci pa so nosili venec. Umrli je za trebušnim legarjem. Ko smo gledali jokajoče otročičke, se je tudi nam zarosilo oko; kajti umrli zapušča vdovo in 7 nepreskrbljenih otrok, najmlajši je star pol leta, najstarejši 15 let.

Upamo, da bo podjetje pri tej tragični smrti pokazalo sočutje ter na prošnjo organizacije sprejelo starejšo hčerko v službo. Apeliramo pa tudi na odbor podporna fonda za delavce, da priskoči družini na pomoč.

Vevče. Skupina Z. P. D. je prejela dopis, v katerem vodstvo tovarne prosi, da naj vpliva pri delavstvu na to, da po pogrebi ne bo posedalo cele ure in dneve po gostilnah. Delavstvo naj raje tisti denar, ki ga pri pogrebi zapije, daruje v kak dober namen, v današnjem slučaju za nesrečno vdovo in nedolžne otročičke. Pokažimo prvi sami socialno čuteče srce in omiko, potem jo bomo tem gotoveje dosegli drugod.

Vodstvo skupine nima k dopisu drugega dostaviti, kot priporočati delavstvu, naj bere uvodni članek »Pravice« v zadnji številki in naj se po njem ravna!

Bolniški strežniki.

Ljubljana. V Celju je umrl 8. t. m. naš tovarish Miha Pilpaher. Centrala je odredila za njim sv. mašo zadušnico, ki se bo brala v ljubljanski bolnici v nedeljo, dne 27. t. m. ob pol osmih dopoldne. V bolnici zato, da se morejo ljubljanski tovarishi in tovarišice po možnosti udeležiti sv. maše. Vodstvo bolnice je naproseno, da dovoli, kolikor mogoče, dostop k sv. maši.

Maribor. Dne 1. julija 1924 je uprava naše bolnice odpovedala na 14 dni službo sledečim našim članom: Bauman Albert, Rozman Alojzij, Pepelnjak Ozvald, Petrovič Jožef, Rojec Zofija, Vutolen Anica. Takoj je v njihovo korist interveniral pri vodstvu bolnice poslanec Žebot Franjo, dne 7. julija se je zavzel zanje osebno na zdravstvenem odseku v Ljubljani, ter se pismeno obrnil na pristojno mesto v Beograd, ker se gospodje izgovarjajo, da niso kompetentni, odnosno, da delajo v mejah proračuna. Isto se je odgovarjalo tajniku Fr. Žužku. Zdi se, da se bo rešil nezgoden položaj bolniških strežnikov sporedno s političnim položajem. Trpinje! Vzdržite!

Celje. Naš tovarish Miha Pilpaher je po dolgi mučni bolezni dne 8. julija 1924 mirno v Gospodu zaspal. Kot nam sporoča centrala, se bo brala za njim v Ljubljani maša zadušnica v ljubljanski bolnici v nedeljo dne 27. julija ob pol osmih zjutraj. Tovarishi in tovarišice izven Ljubljane se naprošajo, da se ob istem času tudi spominijo pokojnega tovarisha v molitvi. Naj počiva v miru!

Društvo diplomiranih babic v Sloveniji

Kako naj se uvede v prakso nova avstrijska babilška postava (§ 17 do 20). Vse babice, ki imajo sedaj pravico do izvrševanja prakse, to pravico kot privatne babice obdrže, tudi ako se ne nastavijo (prevzame ali prevede) kot uradno nastavljene. Izvzete so le one, ki že nad 2 leti več ne vrše tega poklica.

Uradna poročila babic na oblasti (ne rekomand.) so prosta poštnine.

Vse postavne določbe, ki so s to novo postavo v nasprotju in tudi odlok notranjega ministrstva z dne 6. marca 1854 (R. G. Bl. Nr. 57), se razveljavijo.

Dne stopi ta postava v veljavo. Izvrši naj to minister za socialno upravo v sporazumu z državnim kanclerjem.

Ena najbolj brihtnih in korajžnih članic državne zveze n. avstr. babic (Leopoldina Svoboda, Traun) je objavila (v št. 2, febr. 1924 Hebammenzeitung) svoje misli o tem načrtu babilškega zakona. Nekatere navedbamo, da boste lažje presojele same.

Najprvo se je zelo ustrašila, ko je brala ta načrt. Zdelo se ji je, da obsega samo dolžnosti brez pravic. Kmalu pa dobi pismo od velikega prijatelja in svetovalca babic, dvornega svetnika prof. Torgglerja, ki piše, da so lahko od srca veseli, če postane ta načrt postava, ker da je to edina pot do boljše bodočnosti, kajti slaba postava se lahko izboljšuje, kjer pa sploh nobene postave ni, ni pravice.

Najprej bo postava stopila v veljavo če se bo potegovala zanjo velika, močna in edina organizacija babic.

Ponavljalni tečaji so nekaj dobrega; vendar le, če bo država obenem poskrbela za podporo tečajnicam, oziroma pokrila stroške in dalo odškodnino, da ne bodo vsled tečaja udarjeni tisti, za katere mora babica skrbeti s svojim delom (družina). Torej naj bi ne bile babice proti tečaju, pač pa naj bi zahtevale odškodnino za tečajnice.

Prav je, da postava z oblastvenim dovoljenjem za izvrševanje prakse omejuje število babic in s tem zmanjšuje bedo prevelikega števila premalo zaposlenih in nedelno konkurenco; vendar bo moral nekdo (država, občina ali dežela) še vedno podpirati tiste babice, ki službujejo v revnih krajih, kjer je dosti dela za dve, a jela niti za eno. Dalje oblast ne sme dopustiti, da bi bolniška blagajna potiskala babilški tarif pri njenih zavarovancih pod pravično mero, ker oblast ni zato postavljena, da pomaga odirati, ampak da pomaga potrebnim.

Urediti se mora vprašanje, od česa naj živi babica, ko jo doseže starost ali slabost, preko katere ji postava ne pusti več opravljati svojega poklica, ki jo preživlja. Ali naj ob 65. letnici na komando umrje ali neha jesti? Ali dobi pokojnino (od kod)? Ali se uvede zavarovanje za starost in onemoglost?

Take pomanjkljivosti postave se morajo izpopolniti še predno postane tak pomanjkljiv načrt zakon! Potem je težje kaj doseči. Kdo pa naj z uspehom nastopa za te resnične in velike potrebe žen? Voditeljice ženskih organizacij, ki imajo bridke skušnje, kako težko se kaj dobrega doseže, tudi za babilški stan, kličejo vedno ob koncu svojih spisov in govorov: Dajte tudi ženskam volilno pravico! Dokler te ne bodo same mogle na merodajnih mestih nastopiti, bodo le malo ali nič dosegle. Zato mora tudi za naše društvo biti ena glavnih zahtev: ženska volilna pravica!

Nova naša babilška pravila je nekdo v »Slov. Narodu« precej obširno ocenjeval. Grajal je neverjetno površnost in nepoučenost, s katero so sestavljena, pretrane in neizvršljive zahteve od babic, silno hitrost, s katero hoče ministrstvo uvesti v prakso nova pravila, ki so padla med babice kakor bomba ali strela z jasne neba. Graja tudi, kakor je grajal že »Slovenec«, da se zahteva znanje srbskega jezika za babice, ki pridejo iz inozemstva, dasi je v Sloveniji tudi slovenski jezik državni jezik. — Me vemo za enkrat le to, da našega društva za strokovne mnenje ni nihče vprašal, da so boljše slaba pravila kakor nobena, da bo naše društvo delalo na izboljšanje pravil in razmer, da pa bomo o novih pravilih še razmišljale, potem pa napisale svojo sodbo. — Želimo pa, da bi se za slovenske babice potegovali in jim pomagali slovenski gg. zdravniki, kakor se za nemške babice brigajo nemški zdravniki, za francoske francoski itd.

Skupina kleparjev in inštalaterjev.

Ljubljana. V nedeljo, dne 20. julija 1924 je zboroval v vrtnem salonu gostilne »Pri novem svetu« na Gospodarski cesti ob 9. uri dopoldne sestanek ljubljanskih kleparjev in inštalaterjev, katerega se je udeležilo 24 tovarišev.

Sestanek je vodil tov. Ferkov Avguštin. Prvi je govoril glavni tajnik JSZ France Žužek, ki je naprosen od kleparjev in inštalaterjev samih, podal kratko glavne organizatorne in strokovne smernice Jug. strok. zveze. Za njim je govoril tovarish Peter Lombardo, strokovni tajnik »Strokovne zveze tovarniškega delavstva«, kamor naj bi se kleparji in inštalaterji kot kovinarji uvrstili. Oba govora sta izzvenela v to, da J. S. Z. hoče disciplinirano organizirano delavstvo, ki v strokovne zadeve ne sme vlačiti politike.

Po poročilih se je razvila daljša stvarna debata, v katero je poseglo več tovarišev, zlasti: Kosec, Lukner, Pfeifer itd. Po končani debati, iz katere je bilo dobro razvidno, da je položaj ljubljanskih kleparjev in inštalaterjev zares zavožen, je dal predsednik na glasovanje dvojno vprašanje:

1. Ali so prisotni načelno zadovoljni s tem, da se organizirajo v J. S. Z., odnosno v Strokovni zvezi tovarniškega delavstva kot posebna skupina?

2. Ali se ta skupina osnuje kar takoj ali naj se v kratkem času skliče poseben ustanovni občni zbor, na katerega bodo prišli še tovariši, ki so danes odsotni?

Pri glasovanju za prvi predlog je bilo 15 glasov, 9 proti. Vsled tega je predsednik vprašal, ali se de-vetorica ude večini in ji že danes sledi. Manjšina pa si je pridržala svobodne roke.

Zato se je tudi drugo vprašanje rešilo tako, da se trenutno osnuje **plačilnica** kleparjev in inštalaterjev, ko pa pristopijo še drugi člani, se skliče občni zbor in ustanovi skupina. V plačilnični odbor so bili soglasno izvoljeni sledeči člani: 1. Ferkov Avguštin, predsednik; 2. Strgar Franc, podpredsednik; 3. Pfeifer Jože, blagajnik; 4. Kožuh Jože, tajnik. Odborniki so: 1. Lukner Franc, 2. Indof Viktor, 3. Knez Anton.

Takoj je pristopilo ter plačalo pristopnino in član-ske izkaznice 14 članov. Drugi slede tekom tedna.

Opoldne je tov. Ferkov sestanek, s katerega pote-rom so bili prisotni celotno zadovoljni, s kratkim govo-rom zaključil.

Dopiši.

Vevče, papirnica. Pri nas imamo nekega poslo-vodjo (»verkfirer« mu pravimo), ki se včasih tako ob-naša, da bi ga najraje na hladno postavili. Saj še živeti ne more, če se vsak dan ne spravi na koga. Povemo mu, da imamo zanj dosti snovi in mu ne bomo več prizanašali, ko pridejo stvari na dan (kakor pred leti). Da mu pa vlobase diše, ako mu jih delavec prinese, nam je tudi znano. Torej, gospod »verkfirer«, le počasi...

Vevče. (Dev. Mar. Polje.) S kakim pompom je glasilo JDS vabilo na veselico sokola Polje za predpre-teklo nedeljo v Vevče! Da bi pa privabilo dosti ljudstva, je zadnje dneve pisalo, da hočejo »nasprotniki« razbiti veselico. A glej! Ravno to pa je bilo usodepolno. Vev-čani in ljubljanski jedeesarji so si mislili: čemu bi nosili v Vevče kožo na prodaj? In šli so raje z doma. Po vseh drugih gostilnah je bilo dosti ljudi, samo na sokolski ve-selici smo jih lahko na prste sešteli. Žalostno je gledala gosp. kasirka in z očmi iskala prišlecev, ki jih ni bilo od nikoder. Brez ničesar pa le ni bilo. Velik orjunaš jo je pa le po neprevidnosti po nosu dobil! — Delavcev so se najbolj bali; ti pa se vas že sami ogibljejo ne samo ob nedeljah in na veselici, ampak tudi ob delavnikih, kar te vrste birtje sami dobro čutite. Pardon! Eden je, ki ste ga dobili docela, in tudi na veselico je prišel — ta »mož v fraku«. Kar revolver mu dajte v roke, da bo slika jasna! Svetujemo, da ga izvolite za predsednika orjune, sokol je tako že. Tako je torej »Jutrova« rekla-ma izvrstno sredstvo, da se javnost opozori na jedesar-sko sokolsko nevarnost.

Zagorje. Kakor je poročal v zadnji številki neki do-pisnik, je odredil okrajni glavar na prošnjo raznih pri-zadetih orjunašev in njih prijateljev, da bodo po § 305 kaznovali vsakega delavca, ki bi izvajal nad svojim to-varišem teror, bojkotiral trgovce in obrtnike iz politič-nega prepričanja. Mi opozarjamo okrajnega glavarja, naj le takoj nastopi po tem paragrafu nasproti nam in naj nas svobodne, ki ne spadamo kot pristojni v občino Za-gorje, da takoj odpraviti odgorskim potom iz Zagorja. Mi nočemo njega kot strankarja prav nič poslušati! Kot višje oko postave pa on sploh nastopil ni, kajti on nasto-pa samo proti nezadovoljnim delavcem, ne vidi pa za-gorskih podjetnikov in njih hlapcev, ki nezadovoljnost povzročajo. Tudi je prezel paragraf, ki nosi neko štev. 342 radi nošenja orožja. Seveda tu ni strankarstva. Mi mirni delavci pa bomo bojkotirali vse trgovce, ki so or-junci ali njih prijatelji, ker bi se utegnili zgoditi, da za-čno izza kakšnega pudelnja na nas deževati revolverse krogel, mi pa bi bili za vsa dejanja še odgovorni, dočim orjunci prosti! Toliko za enkrat, drugič več.

Grosuplje. Ker smo zadnjič v »Pravici« nekatere naše stare odbornike nekoliko opozorili na njih pomanj-kljivosti, so postali celo hudi. Zato bomo rekli še par besedi.

Kam bomo prišli, če bomo zamerili vsakemu, ki nas opozori na naše slabosti in pomanjkljivosti? Največja naša slabost pa bo menda napuh. Noben noče priznati, da ni popoln. Če mu pa kaj rečeš z najboljšim namenom, se mu zameriš. A to ni prav. Bog ne da, da bi se kdo drznil dvomiti o naši popolnosti! Zato pa gorje tistemu, ki bi se drznil nam kaj očitati, čeprav upravičeno. Pa kaj očitati! Še svetovati ali povedati svoje mnenje se ne sme! S tem že užaljši navadno in najbolj odličnega naše-ga zaupnika. Ali ni to žalostno? Ali nimajo potem prav naši nasprotniki, če kažejo s prstom na nas, kakšni smo in se nad nami celo pohujšujejo! Ali delamo s tem čast sebi in svojim organizacijam!

Poglejmo se v zrcalo, kakšni smo. Spoznajmo gnju-sobo svojega samoljubja in napuha in recimo na glas: Grdi smo, poboljšati se moramo! Druge sumničimo, da niso iskreni naši somišljeniki, mi pa z nogami teptamo

svoj program in svoja načela. Drugim očitamo samo-ljubje in napuh, sami pa ne prenesemo niti najobzirnej-še kritike v svojih nedoslednostih. Drugim očitamo, da so brezverci, sami pa smo polni napuha, sovraštva in maščevalnosti, kakor da bi nobene vere ne imeli. In še več. Danes smo že tako daleč, da se med seboj zasov-ražimo celo v zadevi, kakršna je n. pr. občinsko gos-podarstvo.

Kako to, da je nastalo nasprotstvo v grosupeljski občini zato, ker en del naših zahteva, da se morajo za kritje občinskega proračuna in za zidavo šole obdavčiti alkoholne pijače? Ali ni to morda prav? Ali morda niso zemljiški, hišni, obrtni, dohodninski in drugi davki že zadosti visoki? Ali ni prav, jemati denar tam, kjer ga ljudje nesmiselno proč mečejo? Povejte, zakaj bi moglo biti nasprotstvo med nami, če hočemo, da se vodovod razširi poprej v prvi vrsti med revne kmetijske vaščane kakor pa v tovarno, ki bi se bila ravno tako lahko zidala pri kakem studentu ali reki, kakor tam, kjer je?!

Če ste morda užaljeni, prijatelji, zato, ker niste več izvoljeni v občinski odbor, se potolažite! Delajte v občinskem odboru tako, kakor vsi pošteni občinarji od vas zahtevajo in ozirajte se vedno v prvi vrsti na revne kmete in delavce, ne pa na gostilničarje, mesarje, tr-govce in tovarnarje! Ne bodite tako prevzetni, pa vas bomo vedno vsi radi volili! Drugače se vam utegne zgo-diti kot g. Kaduncu, ki je moral kandidirati na nasprotni listi, čeprav je cerkveni ključar. V grosupeljski občini ne bomo nikdar več volili takih mož, ki ne delajo v ob-činskem odboru odločno nepristransko in dosledno po načelih in programu SLS.

Dev. Mar. Polje. V nedeljo 27. t. m ob 4. popoldne se vrši redna skupščina prodajalne prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva pri Dev. Mar. v Polju, na katero se vabijo v prvi vrsti vsi člani in članice kon-zuma, dalje vsi ostali delavci. Apeliramo predvsem na člane delavskih organizacij, da se udeleže tega sestanka. Pogovorili se bomo o delu in pomenu tega važnega gospodarskega podjetja za delavstvo. Delavstvo se mora osamosvojiti, postaviti se na lastne noge, postati mora gospodarsko neodvisno. Poročevalec pride iz Ljub-ljane.

Zagorske novice. Pravijo, da je bilo na nedeljski veselici Sokola lepo, ker ni bilo prav nič drenja. Stvar je potekla brez najmanje nezdode. — Naši gasilci se se-daj že več nedelj neumorno vežbajo, kar je pohvalno, odkar obstoji posebna požarna nevarnost za delavske domove. — Mlakar-Korenov »Slovenski dom« dobiva-mo tudi v Zagorje. Ljudje, ki poznajo ta dva človeka, ga prav radi čitajo. Pametno bi bilo, ako bi si poiskala drug prostor. — Naša organizacija ima od sedaj dalje svoje lastno tajništvo v »Zadružnem domu«. Uradne ure so ob nedeljah od 9. do 10. dopoldne. Čez teden pa od 4. do 6. popoldan. Članstvo se pozivlja, da se vedno v vseh važnih zadevah obrača tja. Tam se sestavljajo razne prošnje in dajejo nasveti. Na razpolago so tudi razni zakoni, ki so vsakomur na vpogled. Tovariši, za-hajajmo v tajništvo, učimo in bodrimo se!

Delavec! Sleherni dan se vprašaj:

All redno plačujem
All redno čitam
All redno dopisujem v
All zadosti agitiram za

Pravico?

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Popravljamo! V št. 28 našega lista smo med »Te-denskimi« priobčili sledečo notico: »Ob laški meji se streljajo financarji, za tihotapce pa se ne zmeni živ krst.« Ta notica je med finančnimi stražniki, ki v težkih raz-merah vestno vrše svojo službo, upravičeno vzbudila slabo razpoloženje, ker bi se iz notice dalo sklepati, da financarji niso na mestu. Vendarle pa bi v zadoščenje prizadetih povdarili, da je bil **smisel** notice sledeč: Fi-nancarji ob meji (bodisi naši ali laški) niso zato tam, da se med sabo postrele kot bi bilo ljubo fašistovskim re-žimovcem, marveč, da zabranijo obojestransko tihotap-stvo. Nam se namreč močno zdi, da so bili ustreljeni fi-nancarji **nedolžne žrtve** dogovorjene igre izvestnih mo-gočnjakov. In na naslov le-teh je bila napisana dotična notica, ki je sicer nerodno stilizirana, kar pa je ob času »svobodnega tiska«, ko je treba brati med vrstami, raz-umljivo. Ta smisel notice je v ostalem razviden iz kompleksa tedenskih vesti, ki so ena celota. — V osta-lem bomo skušali v celoti ustreči željam organizacije javnih nameščencev SLS, ki je po političnem tajništvu bladorvolila opozoriti nas na nekatere nekorektnosti, ki so pa pri uredniškem poslovanju skoro neizogibne, ker noben človek vsega ne ve, zlasti še ne urednik, ki ima običajno še polno drugih poslov. Za opozoritev prav le-pa hvala! Uredništvo.

Društvene vesti.

Vabilo na celodnevno prireditev ljubljanskega Or-lovskega okrožja za nedeljo, 3. avgusta 1924 v Dev. Mar. v Polju. Dnevni red: Od 8. do pol 9. zbirališče odsekov (razen D. M. Poljske sosesčine) na Medjatovem dvo-rišču v Ljubljani, ob pol 9. odhod v Dev. Mar. v Polje, ob 10. sv. maša pred cerkvijo, po sv. maši orlovski ta-bor, ob 4. teovadba s sledečim sporedom: 1. Rajalni po-hod in proste vaje članov. 2. Proste vaje članic. 3. Hkrate-ne vaje na bradljah. 4. Redovne vaje. 5. Skupinske vaje. 6. Orodna telovadba. 7. Lahka atletika. 8. Zaključna skupina. Bog živi!

Občni zbor konsuma. V nedeljo, dne 27. julija se vrše skupščina I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani in sicer za prodajalno na Svetju po prvi sv. maši ob 8. uri in sicer v društveni dvorani v Preski za prodajalno D. M. v Polju po popoldne po kršč. na-uku ob 4. uri v društveni dvorani v D. M. v Polju. Člani naj se skupščine polnoštevilno udeleže.

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 16. VII. 1924

Za 1 italj. liro Din. 3.62⁵⁰—3.65⁵⁰.
„ 1 funt šterling Din. 368.65—371.65.
„ 1 dolar v čeku Din. 84—85.
„ 1 dolar v gotovini Din. 83—84.
„ 1 franc. frank Din. 4.35—4.40.
„ 1 češko krono Din. 2.48⁷⁵—2.51⁷⁵.
„ 1 švic. frank Din. 15.34—15.44.
„ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.83—12.03.

Dne 22. VII. 1924.

Za 1 italj. liro Din. 3.63³⁵—3.66³⁵.
„ 1 funt šterling Din. 369.40—372.40.
„ 1 dolar v čeku Din. 83.80—84.80.
„ 1 dolar v gotovini Din. 82.75—83.75.
„ 1 franc. frank Din. 4.35—4.40.
„ 1 češko krono Din. 2.49⁰⁰—2.52⁰⁰.
„ 1 švic. frank Din. 15.48—15.58.
„ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.83—12.03.

Za pouk in zabavo.

Kolinske dogodbe.

15.

Učitelj hoče učencem razložiti, kaj je čudež. »Mi-slite si, da je pri vas na dvorišču petelin in da zleže jajce. Kaj bi vi rekli na to?«

Prvi se oglasi Pepček in pravi: »Mi nimamo no-benega dvorišča!«

»Prav. Pa recimo, da bi imeli dvorišče in da bi petelin zlezel jajce. Kaj bi ti rekel?«

»Jaz bi rekel, da to ni petelin, ampak kokoš!«

»Ja, če bi pa prišel kdo mimo in bi rekel, da je to res petelin?«

»Potem bi mu pa jaz rekel, da laže.«

Učitelj poskusi še enkrat in pravi: »Vidiš, Pep-ček, jaz, tvoj učitelj, nikdar ne lažem. Pa reciva, da bi ti jaz trdil, da je to res petelin. Kaj bi pa ti na to rekel?«

»Rekel bi: Gospod učitelj, danes ste pa spet en-krat prav pošteno pijani!«

Vzajemna zavarovalnica

— v Ljubljani —

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti po-žarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“

mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za 1. 1924 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna štev. stane 5 D.

Dobl se še tudi celoten 1. letnik za ceno 30 Din.

II. letnik pa za ceno 40 Din.

Naroča se pri upravi »Socialne Misti«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportажni oddelček, Poljanski nasip 2.

KJE?

ZNIŽANE CENE!

V poslovalnicah I. delavskega konsumnega društva.

KJE?

Člani kupijo najceneje v lastni zadrugi. Če rabiš obla-čilno blago, obrni se na svojo zadrugo. — Enkrat na leto se lahko zastonj oblečeš, če kupuješ vse v zadrugi, ker dobiš po pravilih **3 % popust.**

Ljubljanski člani in zunanji člani kadar pridejo v Ljub-ljano, naj ne pozabijo, da dobe v zadružni gostilni Kongresni trg št. 2 ne samo hrano in pijačo, ampak tudi svoje somišljenike.